

Uchwała Nr XLIII/320/2014
Rady Dzielnicy XV Mistrzejowice
z dnia 10.07.2014 r.

w sprawie nadania nazwy „Biskupa Jana Dantyszka” ulicy w osiedlu Złotego Wieku w Krakowie.

Na podstawie § 4 pkt. 4 lit. 1 Statutu Dzielnicy XV stanowiącego załącznik nr 15 do uchwały Nr LXVII/660/96 Rady Miasta Krakowa z dnia 18 grudnia 1996 r. w sprawie organizacji i zakresu działania dzielnic (tekst jednolity: Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z dnia 6 listopada 2002 r. Nr 243 poz. 3278, zm.: uchwała Nr CV/1060/06 Rady Miasta Krakowa z dnia 29 marca 2006 r. oraz Nr CX/1107/06 z dnia 24 maja 2006 r.) Rada Dzielnicy XV Mistrzejowice uchwala, co następuje:

§ 1

Wnioskuje się do Rady Miasta Krakowa o nadanie nazwy „**Biskupa Jana Dantyszka**” ulicy dotychczas bezimiennej w rejonie bloku nr 38-49 os. Złotego Wieku w Krakowie.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący
Rady i Zarządu Dzielnicy XV Mistrzejowice

Piotr Serafin

Uzasadnienie:

Rada Dzielnicy XV Mistrzejowice pozytywnie odnosi się do inicjatywy działającej przy Dzielnicy XV Mistrzejowice Młodzieżowej Rady w sprawie nadania bezimiennej ulicy w osiedlu Złotego Wieku w rejonie bloku nr 38-49 nazwy im. Biskupa Jana Dantyszka. Powyższa inicjatywa skonsultowana została z nauczycielami historii Gimnazjum Nr 37 oraz pracownikiem naukowym katedry Dydaktyki Historii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Swoją zgodę wyraził również zarządca terenu Spółdzielnia Mieszkaniowa „Mistrzejowice”. Biskup Jan Dantyszek był wybitną postacią na dworze króla Zygmunta I Starego w okresie Złotego Wieku Kultury Polskiej. Jego biogram stanowi załącznik do uchwały.

Jan Dantyszek urodził się 1 listopada 1485 roku w Gdańsku jako Johannes von Hoefen. Z miejscem urodzenia związane jest jego nazwisko rodowe (łac. Dantiscus – Dantyszek). Jego ojciec Jan zajmował się powroźnictwem, piwowarstwem i handlem zbożem, stąd używany przez niego pseudonim flaschbinder – powroźnik.

Po ukończeniu szkoły parafialnej w Grudziądzu, w 1499 r. młody Jan podjął studia na Uniwersytecie w Greifswaldzie, skąd rok później przeniósł się na Uniwersytet Krakowski. Studia jednak przerwał, decydując się na służbę w charakterze pomocnika pisarza u króla Jana Olbrachta. W 1501 r. przeszedł na służbę do kanclerza Jana Łaskiego, z którym w 1502 r. uczestniczył w wyprawie przeciwko Wołochom i Tatarom. W 1503 r. powrócił na dwór monarszy, zostając pisarzem królewskim. Jan Dantyszek był członkiem Towarzystwa oźralców i opilców.

W latach 1504-1505 reprezentował dwór królewski na zjazdach stanów Prus Królewskich. Następnie odbył długą podróż - pierwotnie w celu podjęcia ostatecznie nierozpoczętych studiów - po Europie i Azji Mniejszej, podczas której nabrał ogłady i podszlifował znajomość języków obcych. Następnie powrócił do Prus, gdzie aż do 1513 r. kontynuował pracę na rzecz dworu na czele z nowym królem - Zygmuntem Starym. Z panowaniem tego władcy związała się cała kariera dyplomatyczna Dantyszka. W Prusach realizował on jego politykę zwiększania kontroli nad tymi terenami i zmniejszania roli Gdańska.

Przełomem w jego karierze politycznej był rok 1515, kiedy to asystował królowi Zygmuntowi Staremu w zjeździe wiedeńskim. Jak na 30 - latka uczestnictwo w spotkaniu króla Polski z Władysławem Jagiellończykiem i cesarzem Maksymilianem I Habsburgiem było sporym wyróżnieniem. Następne lata, to dla Dantyszka pasmo samych sukcesów. Pozostał na dworze Maksymiliana I jako poseł króla polskiego. To zapewne w Innsbrucku, do którego cesarz przeniósł swój dwór, Habsburg zapoznał się z twórczością poetycką dyplomaty Zygmunta Starego. Musiała mu ona przypaść do gustu ponieważ Maksymilian I przyznał mu wieniec laurowy, najwyższą nagrodę literacką dawnych czasów, takiego ówczesnego Nobla z literatury. Z jego rąk otrzymał też szlachectwo oraz tytuł doktora obojga praw. Później szlachectwem hiszpańskim obdarzył go także cesarz Karol V.

W latach 1522-23 odbył kolejną podróż po Europie i spotkał się m.in. z królem Anglii Henrykiem VIII, posłował na dwory w Niemczech, Węgier i Holandii. W następnym roku rozpoczął zakończoną sukcesem misję mającą na celu zajęcie w imieniu królowej Bony majątku po zmarłej Izabelli Aragońskiej i odzyskania księstwa Bari. Kolejnym państwem, w którym Dantyszek był posłem była Hiszpania. Zajmował się przede wszystkim sprawami tureckimi i stosunkami polsko - krzyżackimi. Zadaniem tych misji było pokrzyżowanie prób przymierza Habsburgów z Moskwą oraz przeciwdziałanie regeneracji zakonu krzyżackiego. Dzięki jego pracy Polska zawarła ponad 20 traktatów międzynarodowych i znacząco umocniła swoją pozycję w Europie. Ostatnim zadaniem Dantyszka było poselstwo do króla rzymskiego Ferdynanda Habsburga w sprawie małżeństwa króla Zygmunta Augusta z Elżbietą Habsburżanką.

W 1525 roku król Zygmunt Stary doceniając jego działalność przyznał mu tytuł stałego ambasadora Polski na dworze cesarskim. Był to pierwszy taki tytuł w historii Polski. Jako pierwszy wprowadził szyfry do polskiej korespondencji dyplomatycznej. Dantyszka można, więc uznać za ojca polskiej dyplomacji. Skuteczność dyplomaty Zygmunta Starego wiązała się m.in. z jego usposobieniem i umiejętnością zjednywania sobie ludzi. Do cesarzy Maksymiliana i Karola V miał wolny wstęp. Jako człowiek niezwykle towarzyski, zjednywał sobie nie tylko koronowane głowy, ale i luminarzy kultury europejskiej. Był przyjacielem m.in. Erazma z Rotterdamu, Filipa Melanchtona, Ferdynanda Corteza, Baltazara Castiglione i wielu innych wybitnych postaci epoki. Lista jego korespondentów przekracza 300 nazwisk.

Karierę dyplomatyczną na własne życzenie definitywnie zakończył w 1532 roku. Rok później przyjął święcenia kapłańskie i uzyskał godność biskupa chełmińskiego by po czterech latach objąć bardziej intratne biskupstwo warmińskie. W tym okresie swojego życia coraz bardziej zwracał się ku ortodoksji katolickiej.

Mimo licznych obowiązków i ciągłych podróży Dantyszek nigdy nie zapomniał o twórczości. Był poetą niezwykle płodnym, napisał przeszło 8,5 tysiąca wersetów! Pisał po łacinie, co sprawiało, że jego utwory znane były w całej Europie. W 1535 roku ukazała się znacząca elegia "Jonasz prorok", która dała początek ruchowi antyreformatorskiemu. Pisał w zasadzie wszystko: utwory osobiste, polityczne, elegie, peany, erotyki, a także hymny kościelne.

Zmarł 27 października 1548 roku w Lidzbarku Warmińskim, a pochowano go we Fromborku.

Opracowanie

Piotr Ratusz

Nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie

Gimnazjum 37 w Krakowie